

B'LE'W

Adviesorgaan ter bescherming van
de Joodse Gemeenschap in Nederland

Dreigingsrapport 2016

'Terrorisme als dreiging voor de Joodse gemeenschap in Nederland'

Stichting Bij Leven en Welzijn

Juli 2016

Voorwoord

Publiek Private samenwerking onvoldoende.

BLEW brengt nu voor de derde maal haar dreigingsrapport uit. Sinds ons eerste rapport, in 2014, is het denken rondom beveiliging drastisch veranderd. De conclusie van het eerste rapport was dat er op korte termijn meer beveiliging nodig was. Momenteel is de vraag niet *of* maar *hoe* we als Joodse gemeenschap, en in toenemende mate als maatschappij, ons kunnen beschermen tegen terrorisme.

Het antwoord op die vraag hangt af van de aard en mate van dreiging waarbij de 'modus operandi' (wijze van aanslag plegen) steeds wisselt. Deze blijft onverminderd hoog, maar de aard van de dreiging verandert: de weerbaarheid is weliswaar toegenomen maar de risico's zijn groter geworden. De hogere alertheid en grotere weerbaarheid van met name de overheid vergroot de veiligheid, maar met een veel gevaarlijker en fatalere modus operandi waarbij het maken van veel slachtoffers in openbare en moeilijke te beveiligen doelen prioriteit heeft is de dreiging niet als minder te kwalificeren.

De Joodse gemeenschap blijft een primair doelwit van jihadistisch terreur. De haat tegen het Westen, Israël en Joden in het bijzonder blijft ideologisch met elkaar verbonden. Het huidige dadersperspectief is onveranderd. De targets lijken echter, ook op ideologische gronden, te verschuiven naar meer algemeen Westerse 'soft targets' waarbij aanslagen worden gepleegd in onschuldige niets vermoedende menigtes: zelfmoordaanslagen, steekpartijen, doelbewuste aanrijdingen en schietpartijen met zware wapens.¹

De overheid ziet zich in snel tempo geconfronteerd met grote uitdagingen zoals aanslagen in openbare ruimtes, toenemende invloed van salafisme, radicalisering, terugkerende Nederlandse jihadisten, falend integratiebeleid, de vluchtelingenstroom en open grenzen.

---

¹ De mate waarin Abu Bakr Naji's 'Management of Savagery' als handboek en instructiemateriaal is geadopteerd door zowel al-Qaeda, Boko Haram, Al-Shabaab en IS illustreert de verschuiving van geweld tegen instellingen of symbolische locaties naar opzettelijk weerzinwekkend geweld tegen volstrekt weerloze burgers. De geplande aanslag op een Joodse basisschool in Istanbul had dan ook tot doel juist zo weerzinwekkend mogelijk te zijn. Dit typeert de verschuiving in het type dreiging waar BLEW de Joodse gemeenschap voor ziet staan.

De overheid intensiveert haar inzet door het uitbreiden van de Nationale Terrorisme Lijst, het mede-oprichten van een Europees Centrum voor Terrorisme Bestrijding, het ontmoedigen van het uitreizen naar Syrië onder radicale moslims, het beter controleren van vluchtelingen die Nederland binnenkomen en het opleiden van speciale eenheden van de Koninklijke Marechaussee.

De Stichting Bij Leven en Welzijn zet zich al 45 jaar in voor een veilige samenleving. BLEW heeft ervaring en expertise voor de beveiliging van een klein en kwetsbaar deel van onze samenleving; daarbij hebben wij een visie op de bescherming van de samenleving in bredere zin. Het gezamenlijke belang wordt steeds duidelijker zichtbaar. De enige manier om optimaal effectief te beveiligen is door samenwerking. Wij zien grote kansen voor de betere benutting van Publiek Private Samenwerkings verbanden (PPS) en hopen dat dit rapport een uitnodiging zal zijn om deze verder te exploreren.

Dennis Mok

Voorzitter Stichting Bij Leven en Welzijn

B'LEW

Adviesorgaan ter bescherming van
de Joodse Gemeenschap in Nederland

Dreigingsrapport 2016

Inhoudsopgave

1. Voorwoord
2. BLEW-index
3. Kwalitatieve analyse
4. Samenvatting en conclusies

2. BLEW-Index

De weerbaarheid is toegenomen maar de gevaren zijn groter dan vorig jaar.

2.1 Inleiding

De 'BLEW-Index' bestaat uit een vast aantal factoren : vijf factoren die de waarschijnlijkheid van een aanslag op de Joodse gemeenschap in Nederland bepalen en vijf factoren die het risico daarvan bepalen.

De uitkomst op een schaal van 100 is een indicatie van de huidige dreiging. Afgezet tegen voorgaande jaren geeft dit de ontwikkeling van het dreigingsniveau weer. Het dreigingsniveau en de trend ten opzichte van de voorgaande jaren, wordt vervolgens in de context van relevante ontwikkelingen binnen en buiten Nederland geplaatst.

Op basis van het dreigingsniveau zoals gedefinieerd in de index en analyse van de nationale context wordt een aantal conclusies en aanbevelingen geformuleerd.

2.2 BLEW-index

De BLEW-index is een monitor van de dreiging van een terroristische aanslag op de Joodse gemeenschap in Nederland waarbij de *waarschijnlijkheid* en het *risico-niveau* worden gekwantificeerd op een schaal van 0-50, waarna deze scores worden opgeteld tot een totaalscore van 0 tot 100. Aan de hand van de score wordt het dreigingsniveau bepaald volgens onderstaande tabel.

<u>SCORE</u>	<u>DREIGINGSNIVEAU</u>
00 – 30	Wit / minimaal
30 – 50	Geel / beperkt
50 – 70	Oranje / substantieel
70 – 100	Rood / kritiek

Aan de hand van tien factoren, die hieronder worden toegelicht, komt de index op dit moment uit op een kritiek dreigingsniveau van 72,8.

Dat is een lichte stijging ten opzichte van het voorgaande jaar. Het risico is evenwel significant gestegen.

Dit cijfer is als volgt opgebouwd:

	<u>WAARSCHIJNLIJKHEID</u>	
1	Potentieel terrorisme tegen Joodse doelwitten	9,5
2	Aanslagen monitor tegen Joodse doelwitten	8,3
3	Antisemitisme ²	6
4	Dreigingsniveau nationaal	6,5
5	Relatief beveiligingsniveau ³	3
	SUB TOTAAL	33,3

	<u>RISICO</u>	
1	Menselijke schade Joods doelwit	9,5
2	Materiële schade Joods doelwit	7
3	Psychologische schade Joods doelwit	9
4	Vertrek Joodse gemeenschap uit Nederland	9
5	Niveau crisis management* Joodse gemeenschap	5
	SUB TOTAAL	39,5
	WAARSCHIJNLIJKHEID + RISICO = DREIGING	72,8

Met een score van 72,8 wordt de huidige situatie als 'kritiek' aangemerkt.

2 In de statistieken van het CIDI, die mede worden gebruikt voor de bepaling van de score voor antisemitisme, is in tegenstelling tot voorgaande jaren geen gebruik gemaakt van meldingen van uitingen via Twitter. Onder meer hierdoor valt de score lager uit. Zie verder ook hoofdstuk 2.1 Antisemitisme.

3 Het relatieve beveiligingsniveau en het niveau crisis management zijn elementen waarbij een omgekeerde telling geldt. D.w.z. een hoog niveau betekent een lage score dus een lagere waarschijnlijkheid of risico en vice versa.

Toelichting BLEW-index :**WAARSCHIJNLIJKHEID**

Potentieel terrorisme tegen Joodse doelwitten 9,5

Terroristische organisaties worden in kaart gebracht en hun activiteit gevolgd. Daarnaast registreert BLEW het aantal verdachte handelingen in de omgeving van Joodse objecten. Een analyse op basis van openbare bronnen meet de toe- of afname.

Aanslagen monitor tegen Joodse doelwitten 8,3

Het aantal aanslagen in Nederland, België, de rest van Europa en de rest van de wereld wordt gemeten en gewogen.

Antisemitisme 6,0

Diverse openbare bronnen met metingen van antisemitische incidenten worden geraadpleegd en gewogen.

Dreigingsniveau nationaal 6,5

Het dreigingsniveau zoals gepubliceerd door de NCTV in haar DTN wordt overgenomen en krijgt een weging.

Relatief beveiligingsniveau 3,0

Deze score is gebaseerd op het idee van de 'zwakste schakel'. Het algehele beveiligingsniveau van de Nederlands Joodse objecten ten opzichte van de objecten in de ons omringende landen wordt gemeten en gewogen.

RISICO

De meest waarschijnlijke actuele modus operandi worden bepaald en gewogen en geanalyseerd op vijf mogelijke type schades. Deze risico's hebben ook elk een wegingsfactor waarna het totale risicoprofiel wordt bepaald.

<i>Menselijke schade Joods doelwit</i>	9,5
<i>Materiële schade Joods doelwit</i>	7,0
<i>Psychologische schade Joods doelwit</i>	9,0
<i>Vertrek Joodse gemeenschap uit Nederland</i>	9,0
<i>Niveau crisismanagement* Joodse gemeenschap</i>	5,0

3. Kwalitatieve analyse

Recordaantal dodelijke jihadistische terreuraanslagen in Europa in 2015.

In januari 2015 werd Europa opgeschrikt door allereerst de aanslagen in Parijs op de redactie van het tijdschrift Charlie Hebdo en een koosjere supermarkt in de Franse hoofdstad. Bij de aanslag op Charlie Hebdo kwamen twaalf personen om het leven, bij de gijzeling in de supermarkt vielen vier doden, exclusief de dader. De aanslag op Charlie Hebdo volgde uit langdurige, ernstige bedreigingen naar aanleiding van satirische en kritische berichtgeving over de Islam. De aanslag op de koosjere supermarkt was gerelateerd, maar moet in tegenstelling tot de aanslag op de tijdschriftredactie worden gezien als een puur anti-Joodse aanslag.

In februari 2015 werd in Kopenhagen een aanslag gepleegd op een bijeenkomst voor de vrijheid van meningsuiting; de aanwezigheid van enkele criticasters van de Islam was de aanleiding van deze aanslag, die een persoon het leven kostte. Later die dag werd een synagoge aangevallen door dezelfde dader die, ondanks de aanwezigheid van bewapende politie, een Joodse beveiliging doodschoot.

In november 2015 werd een grote, gecoördineerde aanslag gepleegd in Parijs. Meerdere daders maken op verscheidene plekken een groot aantal slachtoffers. De aanslag werd opgeëist door Islamitische Staat. Dat is ook het geval bij de aanslag in maart 2016 in Brussel, waar vergelijkbaar gecoördineerde aanslagen werden gepleegd op vliegveld Zaventem en een Brussels metrostation. Deze aanslagen waren niet gericht op Joodse doelen, maar laten zien dat de modus operandi van de aanslagplegers gericht is op het maken van zo veel mogelijk slachtoffers.

De NCTV schrijft in haar *Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland 41* (maart 2016): "Nog nooit werden er in één jaar zoveel jihadistisch-terroristische aanslagen in westerse landen gepleegd als in 2015: veertien aanslagen, twee keer zoveel als in 2014.

Negen aanslagen werden gepleegd in West-Europa waarbij vooral Frankrijk werd getroffen.”⁴

De NCTV verwacht bovendien een stijging van het aantal aanslagen omdat de zwakke buitengrenzen van de EU, potentieel misbruik van asielpcedures en een niet aflatende stroom van uitreizigers naar conflictgebieden in het Midden-Oosten en hun terugkeer de kans op aanslagen in Nederland ernstig vergroten.

De AIVD schrijft in haar Jaarverslag 2015 dat de bereidheid van geradicaliseerde moslims tot het plegen van geweld groeit. Het NCTV constateert een “steeds complexer en diffuser dreigingsbeeld” waarbij jihadisten in Nederland in toenemende mate aan wapens proberen te komen.⁵ Bovendien groeit het aantal jihadistische groeperingen en hun sympathisanten nog steeds.

De openlijke propaganda van IS om westerse- en Joodse doelen in het Westen te raken is zorgelijk. Wij zijn van mening dat deze propaganda en de mensen die hier ontvankelijk voor zijn zullen toenemen, zoals we later zullen toelichten. Een andere zorgwekkende ontwikkeling is dat de operationele veiligheidsorganisatie van BLEW in 2015 in Nederland net als in 2014 een stijging heeft waargenomen van voorbereidingshandelingen – met name mogelijke voorverkenningen – rondom Joodse objecten.

---

⁴ NCTV, 16-03-2016; <https://www.nctv.nl/actueel/persberichten/complex-dreigingsbeeld-reden-tot-onverminderd-grote-zorg.aspx>

⁵ AIVD, 21-04-2016; Jaarverslag AIVD 2015

3.1 Antisemitisme

Hoogst aantal antisemitische incidenten zonder oploeiend conflict met Israëls betrokkenheid.

In 2015 is het aantal gerapporteerde antisemitische incidenten licht gedaald in vergelijking met 2014. Het is echter opvallend dat zowel in Nederland als in andere Europese landen het hoogst aantal antisemitische incidenten is gerapporteerd in een jaar waarbij er *geen* significant conflict plaatsvond waar Israël bij betrokken was. Veel van deze incidenten vonden plaats na ernstige aanslagen zoals op de Joodse supermarkt in Parijs en de synagoge in Kopenhagen.

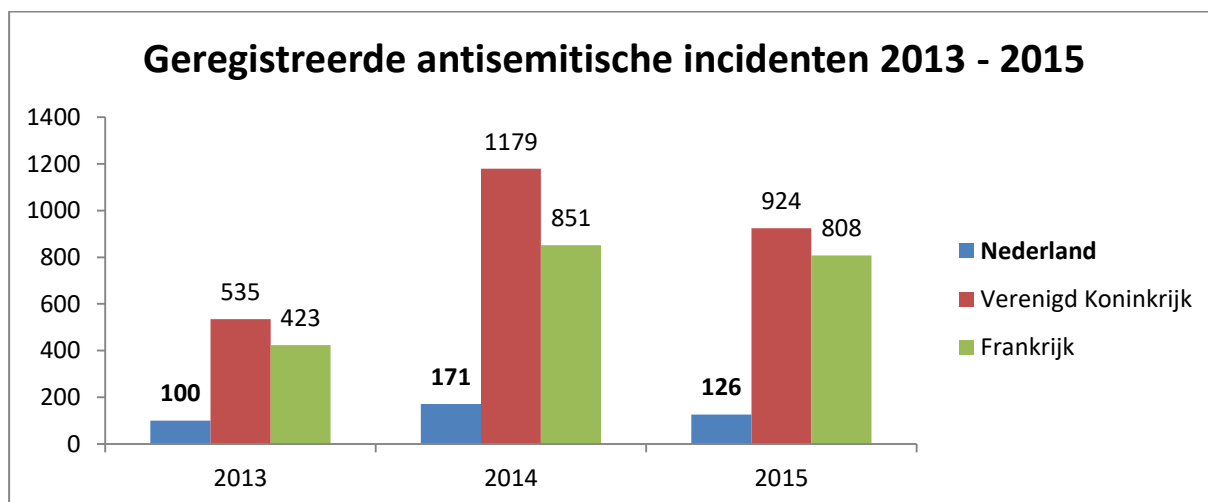
Bron: De Gelderlander

Uit onderstaand tabel blijkt dat het aantal incidenten in Nederland, Verenigd Koninkrijk en Frankrijk in twee jaar tijd met 75% is toegenomen en dat de kans om het slachtoffer te worden van antisemitisme (de 'hitkans') met 0,28% relatief hoog is.

	Inwoners totaal	Inwoners Joods	Percentage bevolking / Joods	Gemiddeld aantal incidenten (2009-2014)	'Hitkans' % (2015)	Stijging incidenten 2015 t.o.v. 2013
Nederland	17 mln	45.000	0,27%	132	0.28%	26%
Verenigd Koninkrijk	60 mln	300.000	0,50%	751	0.30%	72%
Frankrijk	65 mln	490.000	0,75%	596	0.16%	91%
Totaal						75%

Bron: CIDI , CST, SPCJ

Bron: CIDI, CST, SPCJ

In voorgaande jaren werd bij het in kaart brengen van het aantal antisemitische incidenten ook de antisemitische incidenten op Twitter meegerekend. Het CIDI heeft er afgelopen jaar voor gekozen deze incidenten niet mee te rekenen omdat het Meldpunt Discriminatie Internet (MDI) incidenten en bedreigingen via Twitter al opnemen in hun analyse. Het gevolg is dat het beeld uit onze cijfers, waarvoor wij gebruik maken van de cijfers van het CIDI, een vertekend beeld van de werkelijkheid geven.

	2013		2014		2015	
Antisemitisme op het internet	Totaal	Strafbaar	Totaal	Strafbaar	Totaal	Strafbaar
Antisemitisme	250	175	328	188	141	54

Bron: MDI

Net als in voorgaande jaren moet er geconcludeerd worden dat de hoge aanwezigheid van antisemitisme op het internet niet in verhouding staat tot het kleine aantal Joden in Nederland. De Joodse gemeenschap vormt een kleine groep (0,27%) van de bevolking, terwijl antisemitisme op het internet ongeveer 15% van het totaal bestrijkt. De ratio van antisemitische uitingen is dus $15/0,27 = 55,6$.

3.2 Terrorisme

Dreiging tegen het Westen, met de Joodse gemeenschap als voorkeursdoelwit, is toegenomen.

De dreiging van terrorisme is in 2016 volgens de NCTV op het een-na-hoogste niveau ('Substantieel') gebleven.⁶ Volgens de NCTV zijn er in 2015 een recordaantal jihadistische terreuraanslagen gepleegd in Westerse landen. In 2015 en begin 2016 vonden er grote aanslagen plaats in onder andere Zweden, Parijs en Brussel. Daarnaast zijn er volgens de veiligheidsdiensten aanslagen voorkomen in onder meer Engeland, Duitsland, Frankrijk, België en Denemarken. Tevens zijn er zowel in 2015 als in 2016 terreurverdachten gearresteerd in Nederland die verdacht worden van medeplichtigheid aan het voorbereiden van aanslagen in Europa.

Uit onze analyse van deze aanslagen en incidenten blijkt dat de meeste aanslagen worden gepleegd door getrainde strijders uit naam van IS, dat deze IS strijders veelal onderdanen zijn van Europese landen en dat de aanslagplegers doorgaans een groot en goed georganiseerd netwerk achter zich hebben.⁷ Na de aanslagen in Parijs, Istanbul en Brussel zijn er een groot aantal verdachten opgepakt die er van verdacht werden betrokken te zijn bij het voorbereiden van de aanslagen. De doelen die worden uitgekozen zijn veelal kwetsbare doelen zoals openbare ruimtes doordat deze moeilijk te beveiligen zijn en de aangerichte schade het grootst is.

Verschillende experts op het gebied van terrorisme geven aan dat het aantal aanslagen zal toenemen en steeds extremer zullen worden doordat IS de aandacht wil afleiden van de verliezen die ze leidt en wil laten zien aan de wereld dat het nog steeds een partij is waar rekening mee gehouden moet worden⁸. Daarnaast woedt er een strijd tussen IS en AQ (Al-Qaida) om het wereldwijde leiderschap van de jihadistische bewegingen. Door het plegen van het liefst grootschalige, spectaculaire aanslagen in Europa of de Verenigde Staten trachten beide te laten zien dat zij de werkelijke leider van het jihadisme zijn.

⁶ NCTV, 16-3-2016: <https://www.nctv.nl/onderwerpen/tb/dtn/actueeldreigingsniveau/>

⁷ NCTV, 16-3-2016: <https://www.nctv.nl/onderwerpen-a-z/dtn.aspx>

⁸ The New York Times, 23-3-2016: http://www.nytimes.com/2016/03/23/opinion/the-islamic-states-european-front.html?_r=0

Voor AQ is het belangrijk om op afzienbare termijn zo'n aanslag te plegen om het verloren gegane prestige te herwinnen⁹.

Dreiging Joodse doelwitten nog steeds prominent

Het feit dat twee grote aanslagen van IS in 2015 gericht waren tegen Joden en de vrijdelde aanslagen op Joodse scholen in Denemarken¹⁰ en Istanbul¹¹ begin 2016 laten zien dat Joodse doelwitten nog steeds prominent zijn.

De cijfers van de SPCJ, CST en het CIDI geven aan dat het antisemitisme nog steeds ver boven het niveau zit in vergelijking met jaren zonder conflict in Israël. In het verleden is gebleken dat een conflict oplaaien met Israëls betrokkenheid onmiddellijk een verhoogde dreiging van Joodse doelwitten tot gevolg heeft.

Los van de aanslagen die plaatsvonden in Europa is er momenteel een geweldsgolf gaande in Israël van voornamelijk steekpartijen door veelal jonge mensen. Deze steekpartijen met terroristisch karakter worden gekopieerd door andere terroristen om onder andere Joodse doelwitten te raken zoals in Frankrijk¹² en Uruguay¹³.

Door terugkerende jihadisten uit conflictgebieden, de oncontroleerbare vluchtelingenstroom, de beperkte en poreuze grenscontroles, de groeiende aanslagen door de nederlagen van IS, de strijd tussen IS en Al-Qaida, de potentie en motivatie van degenen die niet hebben kunnen uitreizen als gevolg van antiterrorismeregelgevingen en het toenemende antisemitisme moet worden geconcludeerd dat de dreiging tegen de Westerse samenleving en daarbij de Joodse gemeenschap als voorkeursdoelwit weer verder is toegenomen.

⁹ AIVD, 21-04-2016: <https://www.aivd.nl/publicaties/jaarverslagen/2016/04/21/jaarverslag-aivd-2015>

¹⁰ AD, 8-3-2016: <http://www.ad.nl/ad/nl/1013/Buitenland/article/detail/4259126/2016/03/08/16-jarige-Deense-plande-bomaanslag-Joodse-school.dhtml>

¹¹ Sky News, 29-3-2016: <http://news.sky.com/story/1668482/is-planning-imminent-attack-on-jewish-schools>

¹² The Guardian, 11-1-2016: <http://www.theguardian.com/world/2016/jan/11/teenager-machete-attacks-jewish-teacher-marseille>

¹³ Times of Israel, 9-3-2016: <http://www.timesofisrael.com/uruguayan-jew-stabbed-to-death-in-suspected-anti-semitic-attack/>

4. Conclusie

When the situation gets worse, we get better.

Ephraim Halevy

Het dreigingsbeeld blijft kritiek maar is gevaarlijker. Terroristen hebben hun doelwitten uitgezocht in het Westen en brengen hun jihad-oorlog hier naartoe. De uitdagingen waarvoor de overheid staat vragen om een lange termijn beleid om de waarden en normen en daarmee de veiligheid van onze samenleving te verdedigen. Op korte termijn betekent dit een extra inspanning voor de veiligheidsdiensten, zowel publiek (overheid) als van private organisaties als BLEW.

Doordat terrorisme wordt gepropageerd door IS en IS gerelateerde organisaties, worden modi operandi overgenomen vanuit conflict gebieden. Dit impliceert aanslagen tegen onze samenleving. Waar de Joodse gemeenschap al veel langer mee te maken heeft richt dit zich in toenemende mate tegen de samenleving als geheel.

Het opschalen van overheidsdiensten is onvoldoende om zowel kwetsbare publieke doelwitten als de Joodse voorkeurs doelwitten te beschermen. Met name de beveiliging van Joodse doelwitten vraagt om een gezamenlijk aanpak. Door Publiek Private Samenwerking kan, en moet, de kwaliteit van de veiligheid worden verhoogd zodat de capaciteit van de overheidsdiensten effectiever kan worden ingezet.

Het is een gezamenlijke verantwoordelijkheid om de veiligheid op deze wijze te verbeteren. BLEW is klaar om die verantwoordelijkheid te nemen.

B'LEW

Adviesorgaan ter bescherming van
de Joodse Gemeenschap in Nederland

Dreigingsrapport 2016

Het Dreigingsrapport juni 2016 'Terrorisme als dreiging voor de Joodse gemeenschap in Nederland' is een uitgave van de Stichting Bij Leven en Welzijn (BLEW).

BLEW is het adviesorgaan ter bescherming van de Joodse gemeenschap in Nederland.

Stichting Bij Leven en Welzijn

Postbus 7967

1008 AD Amsterdam

W: www.blew.org

E: info@blew.org

T: 020 - 404 1749

